VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Kirje

21.5.2026

VN/409/2026
VN/409/2026-OKM-49

Jakelun mukaan

HE 17/2026; OKM:n lausunto hallintovaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle rajat ylittävää sähköistä tunnistamista, luottamuspalveluita ja eurooppalaista digitaalista identiteettiä koskevaa EU:n asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi

Yleistä

Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää hallituksen esitystä kokonaisuutena erittäin kannatettavana ja ajankohtaisena. Esitys edistää julkisten palveluiden digitalisaatiota, turvallisuutta ja yhteentoimivuutta sekä tukee EU-tason tavoitteita sähköisen asioinnin sujuvoittamiseksi.

Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon käyttöönotto luo merkittävän mahdollisuuden kehittää julkisen sektorin palveluja, myös koulutuksen toimialalla, kohti käyttäjälähtöisempää, turvallisempaa ja rajat ylittävästi toimivaa palveluympäristöä.

Digitaalinen identiteetti koulutuspalveluissa

Opetus- ja kulttuuriministeriö korostaa, että luotettava sähköinen tunnistautuminen on keskeinen edellytys koulutuksen digitaalisten palveluiden toimivuudelle.

Digitaalisen identiteetin lompakko mahdollistaa:

- sujuvamman asioinnin koulutukseen hakeutumisessa ja opiskelijapalveluissa

- turvallisen ja tehokkaan pääsyn sähköisiin oppimisympäristöihin

- koulutukseen liittyvien tietojen kuten opiskelijastatuksen tai tutkintotietojen, hyödyntämisen suoraan käyttäjän hallinnasta

Esitys tukee myös vahvasti koulutuksen kansainvälistymistä. Rajat ylittävä tunnistaminen helpottaa opiskelijoiden hakeutumista Suomeen sekä sujuvoittaa opiskelija- ja tutkijaliikkuvuutta. Koulutussektorin

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
Valtioneuvosto PL 23 00023 Valtioneuvosto	 Snellmaninkatu 1 A Helsinki	 0295 16001 +358 295 16001		

näkökulmasta erityisen tärkeää on henkilöllisyyden linkittämisen kehittäminen, joka mahdollistaa kansainvälisten opiskelijoiden asioinnin ilman raskaita manuaalisia prosesseja.

Alaikäiset ja yhdenvertaisuus

Ministeriö pitää erittäin tärkeänä ratkaisua, jonka mukaan digitaalinen identiteettilompakko on saatavilla 13 vuotta täyttäneille ilman huoltajan suostumusta. Tämä parantaa nuorten mahdollisuuksia käyttää digitaalisia koulutuspalveluja vähentämällä riippuvuutta pankkitunnuksista tai operaattoriratkaisuista ja näin ollen lisää yhdenvertaisuutta sähköisessä asioinnissa. Ilman huoltajan suostumusta saatava identiteettilompakko tasoittaa myös alaikäisen toimijuuden mahdollisuuksia, esimerkiksi asiointiin riippumatta tämän vanhempien sosio-ekonomisesta asemasta tai perheen muista, esimerkiksi kulttuurillisista tekijöistä.

Samalla ministeriö korostaa, että alaikäisten tietosuoja ja käyttöoikeuksien hallinta tulee varmistaa huolellisesti. Tarvitaan selkeät kansalliset ohjeet alaikäisten tietojen käytöstä.

On hyvä huomioida, että esityksellä voi olla myös suoria tai epäsuoria vaikutuksia nykyisten tietojärjestelmien kirjautumisvälineiden toteutuksissa. Erityisesti kuntasektorilla on lakisääteisten tehtävien hoidossa käytössä useita tietojärjestelmiä, joihin kansalaisilla tulee olla asiointimahdollisuus myös eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon avulla. Lisäksi perusopetuksessa ja osin toisella asteella esimerkiksi opiskelijahuollossa on tarpeita tietojen käsittelyn kunnan ja hyvinvointialueiden välillä, joissa on käytössä usein eri järjestelmäkannat. Tämä erityisesti edellyttää yhteentoimivuutta järjestelmien ja hallinnonalojen välisessä käytössä. Esimerkiksi perusopetuksessa itsenäinen ilman huoltajaa tai huoltajan rinnalla tehtävän asioinnin tarve tulee mahdolliseksi esim. poissaolojen ilmoittamisessa Wilman tms. oppilashallintojärjestelmän kohdalla.

Tietosuoja, tietoturva ja käyttäjän hallinta

Esityksen vahvuutena on käyttäjän aseman vahvistaminen:

- tietojen vähimmäiskäyttö

- käyttäjän suostumus ja tietojen hallinta

- mahdollisuus jakaa vain tarvittavat tiedot

Opetus- ja kulttuuriministeriö korostaa kuitenkin, että koulutussektorilla tarvitaan yhtenäiset kansalliset linjaukset tietojen luovutuksesta ja käytöstä sekä selkeä ohjeistus viranomaisille attribuuttitodistusten tuottamisesta.

Kansallinen toimeenpano ja ekosysteemi

Ministeriö pitää tärkeänä, että Digi- ja väestötietoviraston rooli keskitettynä toimijana on selkeä ja viranomaisten välinen yhteistyö toimii tiiviisti. Kansallisesti yhteinen keskitetty henkilöllisyyden linkittämisen palvelu, jonka DVV toteuttaa, on kriittinen palvelu ulkomaalaisten eIDAS- ja lompakkotunnistautujien laajemman palveluvalikoiman takaamiseksi viranomaispalvelussa. keskitetty identiteetinlinkityspalvelu lisää tietoturvallisuutta ja ehkäisee potentiaalisia tietosuojaloukkauksia, kun identiteettejä hallitaan ja linkitetään keskitetysti toimialakohtaisten rekisterien sijaan.

Koulutussektori on osallistumassa aktiivisesti lompakon käyttöönottoon. Suunnitelmia tehdään parhaillaan ottaen huomioon muiden maiden tavat hyödyntää lompakkoa. Ministeriö korostaa, että onnistunut lompakkojen käyttöönotto vaatii valtakunnallisten tietovarantojen (esim. koulutustietojärjestelmät) yhteentoimivuutta sekä myös koulutuksen järjestäjien mahdollisuutta toimia attribuuttitodistusten myöntäjinä. Attribuuttitodistukset muodostavat keskeisen käyttötilanteen digitaalisen identiteetin lompakolle, ja niiden laajamittainen hyödyntäminen on ratkaisevaa koulutussektorin palveluiden kehittämisen kannalta. Attribuuttitodistusten hyödyntäminen edellyttää kuitenkin, että niiden tuottamiseen, jakamiseen ja standardointiin liittyvät käytännöt määritellään kansallisesti selkeästi ja yhdenmukaisesti.

Käyttöönotto, resurssit ja tuki

Käyttöönotto edellyttää merkittäviä toimia koulutussektorilla, kuten tietojärjestelmämuutoksia ja integraatioita, henkilöstön koulutusta sekä tietosuoja- ja tietoturvaprosessien kehittämistä.

Ministeriö pitää tärkeänä, että toimeenpano toteutetaan hallitusti ja vaiheittain ja perustuen kansallisiin ohjeisiin ja yhteisiin teknisiin ratkaisuihin. Tärkeää on, että toimeenpanon edellyttämät resurssit turvataan kaikilla koulutussektorin toimijoilla. Hyötyjen saamiseksi on annettava kansalliset yhtenäiset toimintaohjeet viranomaisille EU- ja kansallisen sääntelyn soveltamista koskevista tulkinnoista. Samalla on tarpeen täsmentää viranomaisten velvollisuuksia, jotka liittyvät viranomaisten tuottamiin todisteisiin ja niiden luovuttamista koskevaan sääntelyyn. Viranomaisten toimintaohjeilla taataan mahdollisimman sujuva tiedon tuottaminen ja liikkuminen ekosysteemissä.

Johtopäätökset

Opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, että esitys:

- luo vahvan perustan digitaalisen identiteetin hyödyntämiselle julkisissa palveluissa
- parantaa koulutussektorin palveluiden saavutettavuutta, turvallisuutta ja tehokkuutta
- tukee kansainvälistä yhteistyötä ja opiskelijaliikkuvuutta

Samalla ministeriö korostaa:

- alaikäisten erityisaseman huomioimista
- selkeän ohjeistuksen merkitystä viranomaisille
- riittävien resurssien ja tuen varmistamista toimeenpanossa
- attribuuttitodistusten keskeistä roolia koulutussektorin palveluiden digitalisaatiossa

Opetusneuvos Jukka Haapamäki

Jakelu Eduskunnan hallintovaliokunta

Tiedoksi OKM Opetus- ja kulttuuriministeriö, Lisa Palm
OKM Opetus- ja kulttuuriministeriö, Anita Westerholm
OKM Opetus- ja kulttuuriministeriö, Heidi Backman
OKM Opetus- ja kulttuuriministeriö, Emma Hannonen
OKM KTPO Korkeakoulu- ja tiedepolitiikan osasto, Sirkku Linna